

SVEBRA 2024:3

Riktlinje för kontroll av utrymningsplaner

Version 2

Denna riktlinje är beslutad av SVEBRAs norm- och certifieringskommitté och träder i
kraft 2026-03-03

Innehåll

Kontroll av utrymningsplaner	3
1. Bakgrund.....	3
2. Orientering	3
3. Syfte.....	3
4. Definitioner.....	4
5. Referenser.....	5
6. Avgränsningar	6
7. Tillämpning.....	6
8. Rutinkontroll (egenkontroll).....	6
9. Kontroll.....	7
9.1 Årlig kontroll	7
9.2 Utökad kontroll	8
9.3 Felaktiga utrymningsplaner	8
9.4 Märkning.....	8
10. Register/dokumentation.....	9

Kontroll av utrymningsplaner

1. Bakgrund

I Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3) anges, med stöd i 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, att det är skäligt att varje verksamhet bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete och att detta dokumenteras. Som en del av detta arbete samt enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter ska verksamheten säkerställa att utrymningsplaner finns, är aktuella och anpassade till byggnaden och verksamheten.

2. Orientering

En utrymningsplan är en viktig del av verksamhetens utrymningsstrategi. Den visar hur människor snabbt och säkert kan lämna byggnaden vid brand eller annan fara. För att fungera ska utrymningsplanen vara korrekt och anpassad till den aktuella verksamheten, vilket bidrar till en effektiv och säker utrymning i enlighet med Arbetsmiljöverkets krav och i vissa fall även Boverkets byggregler.

3. Syfte

Syftet med SVEBRAs riktlinje för kontroll av utrymningsplaner är att tydliggöra vad som ingår i kontroll och utökad kontroll av utrymningsplaner.

SVEBRAs riktlinje ska samordna medlemsföretagens kontroller till ett för branschen gemensamt synsätt som uppfyller lagstiftningen, andra regelverk och rekommendationer.

Riktlinjen är framtagen i enlighet med svensk standard SS 2875:2019 och har AFS 2023:12 som lägsta nivå för kontroll av utrymningsplaner.

4. Definitioner

Brandcell	Med brandcell avses en avskild del av en byggnad inom vilken en brand under hela eller delar av ett brandförlopp kan utvecklas utan att sprida sig till andra delar av byggnaden.
Gångavståndsberäkning	Beräkning av gångavstånd till närmaste utrymningsväg.
Kompetent person	Person som har erforderlig kunskap att utföra rutinkontroll.
Medlemsföretag	Företag som betalar medlemsavgift i branschföreningen SVEBRA, Svenska brandsäkerhetsföretag.
Personantalsberäkning	Beräkning av hur många personer som får finnas i en lokal för att kunna utrymma i samband med brand eller annan oönskad händelse tillräckligt snabbt och säkert från byggnaden.
Register / dokumentation	Samlat dokument som kan vara digitalt som beskriver anläggningen och dess status.
SVEBRA-certifierad person	Person som har gått en SVEBRA-certifierad utbildning som avslutats med examination med godkänt resultat. SVEBRA-certifierad utbildning för att utföra kontroll av utrymningsplan enligt SVEBRA 2007:1 Brandsäkerhetstekniker och SVEBRA 2016:2 Utrymningsstrateg.
Tillfällig utrymningsplats	Plats där arbetstagare, som på egen hand inte kan utrymma hela vägen till en säker plats, inväntar hjälp i säkerhet.

Utrymningsplan	En ritning som visar alla relevanta utrymningsvägar inklusive tillfälliga utrymningsplatser, återsamlingsplats, hur räddningstjänst och annan nödvändig hjälpinsats larmas och när det är aktuellt också visa placering av handbrandsläckare, manuella larmutlösningssdon och larmtelefon.
Utrymningsväg	Utgång som leder till en säker plats, det vill säga en plats i det fria, där brand och brandgaser inte kan påverka utrymmande personer. Det kan även vara ett utrymme i en byggnad som leder från en brandcell till en sådan utgång.
Väg till utrymningsväg	Det avser den väg eller gångsträcka som leder till en utrymningsväg, alltså en säker väg ut ur byggnad vid händelse av brand eller annan nödsituation.

5. Referenser

I denna riktlinje finns referenser till följande dokument:

AFS 2023:12	Arbetsplatsens utformning
2003:778	LSO, Lagen om skydd mot olyckor
SVEBRA 2007:1	Norm för krav på utbildning Brandsäkerhetstekniker
SVEBRA 2016:2	Norm för krav på utbildning Utrymningsstrateg
SS 2875:2019	Utrymningsplaner – utformning och symboler
ISO 7010	Varselfärger och varselskyltar

6. Avgränsningar

Denna riktlinje anger kontroll och utökad kontroll av utrymningsplaner men inte framtagande av utrymningsplan och att inritade objekt samt utrymningsvägar fungerar.

Följande ingår inte i kontroll och utökad kontroll av utrymningsplaner:

- Brandcellsindelning
- Funktionstest av inritade objekt, till exempel utrymningslarm
- Genomgång av skyltar och nödbelysning i utrymningsvägar
- Kontroll av utrymningsväg som går via annans lokal
- Gångavståndsberäkning
- Personantalsberäkning
- Projektering av utrymningsvägar eller utrymningsplaner
- Kontroll av tillfällig utrymningsplats som ej är uppmärkt på utrymningsplanen
- Utrymningsdörrars funktion
- Utrymningsplaner på båt, gruvor och tunnlar
- Utrymningsplaner i hotellrum

7. Tillämpning

Medlemsföretag i SVEBRA har förbundit sig att tillämpa föreningens riktlinjer för kontroll och underhåll. Det gäller såväl i företagets egen verksamhet som vid marknadsföring och rådgivning till kunder.

8. Rutinkontroll (egenkontroll)

Med rutinkontroll avses den kontroll som utförs löpande av kompetent person hos verksamheten eller en utsedd representant.

Kontrollen ska utföras regelbundet. Intervallet bör inte överskrida tre månader annat än i undantagsfall.

Vid kontrollen ska säkerställas att:

1. utrymningsplan finns och är uppsatt på avsedd plats enligt "här är du"-symbolen
2. utrymningsplan inte är blockerad eller skyddad

3. utrymningsplan är lätt läsbar samt hel och ren
4. larminstruktion och larmadress inklusive verksamhetens namn finns
5. återsamlingsplats finns angiven
6. utrymningsplan inte uppenbart är felaktig

Resultatet av rutinkontroll ska av den kompetenta personen registreras i kontrolljournal.

9. Kontroll

Kontroll ska normalt utföras en gång om året av en SVEBRA-certifierad person som har kunskap om utrymningsstrategier och tillgång till gällande lagar, regelverk och rekommendationer. Utbildningar som certifierar person att utföra kontroll av utrymningsplaner är SVEBRA 2007:1 Brandsäkerhetstekniker och SVEBRA 2016:2 Utrymningsstrateg.

Årlig kontroll och utökad kontroll ska ske i enlighet med denna riktlinje.

9.1 Årlig kontroll

Vid årlig kontroll ska säkerställas att:

1. utrymningsplan finns och uppsatt på avsedd plats enligt "här är du"-symbolen
2. utrymningsplan inte är blockerad eller skyddad
3. utrymningsplan är lätt läsbar samt hel och ren
4. larminstruktion och larmadress inklusive verksamhetens namn finns
5. återsamlingsplats finns angiven på utrymningsplanen
6. utrymningsplan inte uppenbart är felaktig. Kontrollera med verksamheten om större förändring har skett och informera skriftligen att kontroll av utrymningsplan endast har skett på plats, det vill säga att man står vid utrymningsplanen och kontrollerar utrymningsplanens information
7. utrymningsplanen inte är felvriden
8. storleken är minst A3
9. symbolernas förklaring stämmer
10. objekten är ritad med korrekt symbol
11. symboler som används i förklaringen också ska finnas på utrymningsplanen
12. utrymningsplanen är på svenska. Andra språk får också finnas

9.2 Utökad kontroll

Utökad kontroll ska ske minst vart femte år eller efter genomförd ombyggnation eller större förändring.

Vid kontrollen ska säkerställas att:

- 1 – 12. i samband med utökad kontroll utförs årlig kontroll i enlighet med 9.1
13. korrekt återsamlingsplats är angiven på utrymningsplanen
14. utrymningsplanen innehåller ej relevant utrustning som försvårar läsning
15. symbolernas utseende följer ISO 7010 eller AFS 2023:12
16. alla inritade utrymningsvägar finns och är tillgängliga
17. utrymningshjälpmedel* som är inritade som symboler också finns i verkligheten
18. utrymningshjälpmedel* som finns i verkligheten också finns på utrymningsplanen
19. det inte finns oklassat material/brännbart material i tak och på vägg i utrymningsväg
20. väsentliga byggnadsförändringar som påverkar utrymning finns med på utrymningsplanen
21. skyltad tillfällig utrymningsplats finns med på utrymningsplanen
22. det framgår av utrymningsplanen vilka utrymningsvägar som är tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och med rätt symbol, under förutsättning att alla inte är tillgängliga.
23. återsamlingsplatsen inte är olämplig. Ska ske genom fysisk kontroll
24. om skylt finns på återsamlingsplatsen att den är lättläst och bra placerad

* exempel på utrymningshjälpmedel är handbrandsläckare, manuella larmutlösningssdon och larmtelefon.

9.3 Felaktiga utrymningsplaner

Felaktiga utrymningsplaner ska omgående uppdateras så att de är i enlighet med kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrift.

9.4 Märkning

Följande uppgifter ska framgå på/vid utrymningsplanen:

- År och månad när årlig kontroll är utförd
- År och månad när utökad kontroll är utförd
- Namn och kontaktuppgifter till leverantören som har utfört kontrollen
- Märke som identifierar SVEBRA-certifierad person

- Om det finns anmärkning i dokumentationen

Om etikett används får den inte täcka något av utrymningsplanens information.

Om det finns allvarliga fel på utrymningsplanen ska den märkas tydligt med FELAKTIG samt att beställaren skriftligen informeras.

10. Register/dokumentation

Efter utförda kontroller ska arbetet dokumenteras i ett register där varje utrymningsplan kan identifieras, till exempel genom ett unikt nummer.

I registret ska det också finnas information om var utrymningsplanen är lokaliserad. Resultatet av kontrollen, det vill säga om utrymningsplanen är godkänd i enlighet med SVEBRAs riktlinje samt om revidering eller annan åtgärd behövs.

Registret ska även innehålla vilket datum (år, månad och dag) som kontrollen utfördes.

SVEBRA rekommenderar också att registret ska innehålla när nästa utökade kontroll senast ska genomföras.

Registret ska hållas tillgängligt eller överlämnas till kund efter det att arbetet har utförts.